

PETŐCZ ANDRÁS

Másnap

Feljegyzések a háborúból

(Regényrészlet)

Orchies városába küldöm

*Olyan volt ez, mintha csak kopogtam volna,
röviden, négyszer, balsorsomnak ajtaján.
Camus*

*Atyámfiái előtt idegenné lettem,
és anyám fiai előtt jövevényé.
69. zsoltár*

*Idegen és jövevény vagyok közöttetek:
adjatok nékem temetésre való örökséget ti nálatok,
hadd temessem el az én halottamat én előlem.
Mózes, 1. könyv, 23,4*

TÖBBEN MONDTÁK, ANNAK IDEJÉN még a plébános is mondta, hogy biztosan nem él már az apám.

Hogy nekem nincsen is apám.

Hogy azt nem lehet tudni, ki is az én apám. És az anyám is biztosan elmondta volna, ha tudta volna, hogy ki az én apám.

Igen, mindezt a plébános is mondta, valamikor. Akkor, amikor vele laktam a plébánián, abban a városban, ahonnan aztán elmenekültem.

Azután mondta mindezt a plébános, közvetlenül azután, hogy a művelődési ház a levegőbe repült, és meghalt az anyám.

Nem tudom, mit is gondoljak.

Nyilván igazuk van azoknak, akik így vélekednek, és valóban elmondta volna az anyám, hogy ki is az én apám, ha tudta volna. Vagy, ezt már én teszem hozzá, ha látta volna értelmét annak, hogy elmondja.

Mégis azt gondoltam akkor, régen, hogy egyszer találkozom az apámmal, és ő majd segít.

És ma is ezt gondolom.

Hogy majd segít rajtam az apám. Ha találkozunk végre, és megismerjük egymást.

Ha megtudja az apám, hogy van egy lánya, és hogy éppen én vagyok az.
Akkor biztosan segíteni fog.

TIZENÖT ÉVE TART A HÁBORÚ.

Nincsen már semmim. Csak ez a partszakasz, ahol meghúzom magam, meg a matracom, ahol alszom, és néhány ruhadarab.

És, persze, a gyöngysor. Valamint Gersom, az öregember feljegyzései.

Délelőttöként azzal telik az idő, hogy próbálok valami ételmet szerezni. Kagylót, rákot, esetleg halat.

Ültetem krumplit is, és most már van újkrumplim. Az újkrumpli, az tényleg nagyon jó.

Ha ettem, akkor minden jó. És akkor aztán van egy kis szabad időm.

Olyankor, ha már ettem, és ha nem esik az eső, kényelmesen elnyúlok a matracom, és az ócska nejlonszatyorba rejtett vastag papírköteget tanulmányozom.

Amit az az ismeretlen lány őrizgetett.

Könnyű olvasnom, mert azon a nyelven íródott, amit gyerekkoromban használtam. Ott, abban a városban, ahol megölték az anyámat.

És olyan az egész, mintha én írtam volna. Talán ezért is tetszik. És ezért is szeretem olvasgatni.

Az igaz, hogy más olvasmányom, itt, a parton, nincsen is.

Csak az öregember feljegyzései.

A város, ahol jelenleg élek, olvasom az öregember feljegyzéseiben, menekülésem sokadik helyszíne.

Nekem is az, gondolom magamban, olvasás közben.

Befogad ez a város, menekülésem sokadik helyszínéeként, ahogy az előzőek is befogadtak, és, ahogy befogadott rajtam kívül még sok-sok idegent a története során, többek között főníciaiakat is és szanszkritokat, latinokat is és sumérokat, keltákat is és hunokat és perzsákat, meg mindenféle egyéb nációt.

Mindez, persze, történelem.

Valójában nem is tudom, mit jelentenek ezek a szavak. A szavak, amelyek számomra ismeretlen népeket, nyelveket, szokásokat és kultúrákat jelölnek meg.

Nem tudom, nem is akarom tudni, nem is érdekel. Igazából nem akarok népekről, nyelvekről hallani.

Mondta valaki, nem olyan régen, hogy ilyen nevű népek is megfordultak már itt, ebben a városban, menekülésem jelenlegi helyszínén, az elmúlt sokezer év alatt, és ezek mind-mind nyomot hagytak ezen a városon.

Biztosan így van.

Én magam több nyelven is beszélek, mert úgy alakult a sorsom, hogy több nyelvet is megtanultam eddigi életem során.

Úgy alakult, hogy meg kellett tanulnom a különböző nyelveket. Azért, hogy életben maradjak.

Most éppen azt a nyelvet használom, amit az itt élők többsége is beszél, vagy pontosabban szólva, amin a legjobban meg tudom magam értetni itt, ebben a tengerparti városban.

Idáig jutok az olvasásban. Leteszem a feljegyzéseket, hamar elfárad a szemem. Vagy az is lehet, hogy csak elszoktam a betűtől.

És miközben lapozgatom Gersom feljegyzéseit, arra gondolok, hogy valamiért nagyon is közel áll hozzám ez az öregember.

AHOGY MÁR MONDTAM, TIZENÖT ÉVE TART EZ A HÁBORÚ.

A háború, ami aznap kezdődött, amikor elhagytam azt a várost, ahol kivégezték Amélie-t, a legjobb barátnőmet, és ahol korábban felrobbantották az anyámat.

Nehéz, néha igazán nehéz visszaemlékezni arra, mi is történt azután, hogy onnan elmenekültem.

Volt a tóparti város, ahol volt Sophie és volt az iskola, és volt Mr. Hunchet.

És aztán jöttek az első bombázások.

Elfáradtam. Ebben a pillanatban nem akarok tudni semmiféle bombázásokról.

Most valahogy *mindent* töröl az agyam. Most valahogy hajlamos vagyok *mindent* elfelejteni.

Vagy éppen hogy nem felejték *semmit*. Pontosabban szólva, nehezen felejték. Csak éppen úgy bukkannak fel bennem az emlékdarabok, mint a mozaikkockák: ezekből kell összeállítanom a teljes képet.

Szóval, akkoriban, ott, a tóparti városban, hihetetlenül gyorsan zajlottak az események. Szinte egyik pillanatról a másikra történt minden.

És előtte minden olyan rendben levőnek látszott! Jártam iskolába, tanultam a nyelvet, az új hazámnak a nyelvét, Sophie pedig gondoskodott rólam.

Aztán meg sétáltunk is nagyokat, és sokat neveltünk is. És étterembe jártunk, és moziba, és egyszer még Mr. Hunchet is a vendégünk volt, vacsorán, és igazán kedves volt, és nem fogta meg a combomat egyáltalán mialatt nálunk járt.

És a jövőmről beszélt a vacsora alatt. Hogy egyetemre járok majd, és még diplomata is lehet belőlem, mert jó a nyelvérzékem, hiszen olyan fiatal vagyok, de már több nyelven is beszélek.

Az iskolában is, ahova mindennap mentem, nagyon jól éreztem magam, mert az osztályomban egyre több lett a barátom. És egyre jobban is tanultam.

A matek tanárom, egy loboncos hajú fiatal férfi, aki éppen akkor végzett az egyetemen, azt mondta, van érzékem a matematikához, és el akar indítani valamilyen versenyen.

És aztán Sophie még pingpongozni is beíratott. Ez kezdetben elég nehéz dolognak tűnt, éppen a hallókészülékem miatt, attól féltem ugyanis, hogy a sok ugrálásban kieshet a fülemből a hallókészülékem, ha nem vigyázok. De aztán sikerült rögzítenem, és nem esett ki. Így aztán jártam hetente háromszor az edzésre, és ott is egyre jobb voltam, és egy kerületi bajnokságon második helyet szereztem.

Közben meg néztem a tévében a háborút. Akkor, amikor egyedül voltam otthon.

És valahogy éreztem, hogy valami nagyon nagy baj lesz. Hogy nem mennek jól a dolgok. Hogy valójában mi is veszélyben vagyunk.

Azt nem lehetett nem észrevenni, akár már így, tévéadáson keresztül is, hogy egyre több mindenütt a katona, és hogy egyre több harckocsi robban fel.

És aztán a városban, ahova mindennap mentünk Sophie-val, az egyik délelőtt, amikor iskolában voltam, volt egy robbanás.

És mindenki nagyon megijedt.

És akkor Sophie, aznap este, borzasztóan idegesen és sápadtan azt mondta, hogy ezentúl óvatosaknak kell lennünk.

Abban a robbanásban nyolcan haltak meg. Három nő, négy gyerek meg egy férfi.

És én magamban azt gondoltam akkor, azon a napon, hogy én már túlságosan is jól ismerem az ilyen robbanásokat.

EMLÉKSZEM A RÉMÜLETRE, A SOPHIE ARCÁN megjelenő réműletre, amikor az első repülőgépek zúgását meghallottuk.

Az első rakéták becsapódásának zajára Sophie remegni és síni kezdett.

Én meg csak hallgattam. És megvontam a vállam. Mint akit semmi sem érdekel.

És aztán emlékszem még a légvédelmi rakétákra. Azt nagyon nem szerettem. Az éles, sivítő hang! Befogtam a fülem, és a legszívesebben az ágy alá bújtam volna, annyira félttem.

És a menekülésre is emlékszem.

Arra az iszonyatos dugóra, ott az autópályán, ahogy a földalatti városhoz igyekeztünk.

Sophie azt mondta, valamikor, hogy soha nem lesz szükségünk arra a menedékhelyre.

Hogy csak óvintézkedés az egész feliratkozás.

Aztán meg nyolc évig éltem bezárva, ott, a földalatti városban.

Nyolc évig a napfényt sem láttam.

Arról az nyolc évről nem akarok beszélni. Most nem. Merthogy nincs mit mondanom arról a nyolc esztendőről.

Ezt a mozaikkockát most kitöröltem az emlékeim közül.

Ott, a föld alatti városban nem láthattam a napfényt. És örökké féltünk.

És aztán meg a nyolc év alatt felnőttem, befejeztem az iskolát, és azt reméltem, hogy véget ér majd egyszer ez az egész.

Ez az egész, amit háborúnak neveznek.

És most itt vagyok. És a háború még mindig nem akar befejeződni.

SOKAN, SOKFÉLE NYELVET BESZÉLÜNK ERREFELÉ, olvasom az öregember feljegyzéseiben. Itt, a tengerparti városban, ahova mindenféle véletlen folytán, de eljutottam.

Van itt egy közös nyelv, ami több nyelv keveréke, ezen lehet a leginkább kommunikálni. Ezt a közös nyelvet használom én is.

Így praktikus.

Beszélünk a keverék nyelven, vagy éppen kézzel-lábbal, de megértetjük magunkat. Mindannyian ezt tesszük. Azok, akik itt, ebben a városban találtunk menedéket.

Mindannyiunknak ez a lehető legjobb.

Mármint az, ha van egy közös nyelv, amit többé-kevésbé mindenki beszél.

Furcsa ez a szó: kommunikálni. Nem szeretem a furcsa szavakat.

Szeretnék egyértelműen fogalmazni.

Menekültt vagyok, ahogy itt majdnem mindenki. A háború elől menekülünk. Beszélgetni akarok, ha éppen akarok, kommunikálni viszont nem akarok semmiképpen sem.

Leginkább, persze, egyedül szeretnék lenni. És túlélni mindazt, amit lehet.

Túlélni ezt az egészet.

Szembejön valaki az utcán, ránézek, és nem tudom eldönteni, hogy ő milyen. Hogy ő honnan jött.

Nem tudom eldönteni, egyáltalán.

Vagyis, ez azt is jelenti, hogy nem tudom, hogy ő milyen is eredetileg.

És, hogy mit akar.

Nem ismerem fel, nem látok bele, nem tudom a származását, és nem tudom a szándékait.

Mondhatnám így is, kissé talán fanyar iróniával, hogy nem tudom, vagyis hogy képtelen vagyok felmérni, hogy az ősei milyenek is voltak. Esetleg latinok? Vagy éppen fóníciaiak? Netán sumérok? Hunok? Talán kelták vagy szanszkritok?

Szembejön valaki az utcán, és nem tudom, képtelen vagyok kitalálni, hogy ő milyen származású, milyen ősök vére kering az ereiben.

És engem? Engem vajon milyennek látnak az itteniek?

És kik azok az itteniek?

Otthont ad ez a város, ha csupán néhány napra is, ha csak néhány hétre, vagy éppen hónapra.

Igazi otthont, ahogy otthont ad feketének és fehérnek, sumérnak és latinnak, hunnak és keltának.

Megnyugtatóan közömbös minden.

Nem kérdezősködik, nem kíváncsiskodik ez a város, egyszerűen csak van, létezése feloldozást jelent.

Valamiért az én városom lett, mintha csak nekem lélegeznie, miközben félelmetes és idegen a számomra, aközben teljesen az enyém, csak az enyém, menedéket és otthont ad, lélegzétvétel lehetőségét, futásomban pihenőt, bár nem is tudnám pontosan megmondani, mi elől is futok.

Illetve, tudom, pontosan tudom, mi elől: a háború elől futok, a háború elől, ami szinte mindent beborít.

Itt, ebben a városban minden másképpen van.

Itt, ezen a településen, ebben a városban békén megmaradt minden, van még valamennyi élelmiszer, még munka is akad, a pénznek is van valamiféle értéke, azt lehet mondani, hogy minden nagyon is normális.

Attól eltekintve, hogy utazni egyáltalán nem lehet, a repülőteret teljesen lezárták, autóval elhagyni a várost nem lehet, és gyalog sem.

Ezt rendeletben hirdették ki.

Nem is érdemes megpróbálni.

Mondják, hogy néhányan megkísérelték elhagyni a várost, gyalogosan, de a levegőből kiölték őket. Katonai helikopterekről, mint a vadakat, úgy szedték le őket a levegőből.

Ismeretlen felségjelű fegyveresek ismeretlen felségjelű katonai helikopterekről.

Ilyeneket mondanak. Lehet, hogy igaz, de az is lehet, hogy csak propaganda az egész...

Fekszem a matracomon, és olvasom, hogy mint a vadakat, úgy szedték le őket a levegőből. Ismeretlen felségjelű fegyveresek ismeretlen felségjelű katonai helikopterekről.

Nyilván így volt, gondolom magamban, hiszen ma sem lehet elmenni innen, de még üzenni sem lehet. Nem változott semmi az elmúlt néhány évben.

Minden ma is úgy van, ahogy Gersom, az öregember leírja.

Még a keverék nyelv is. Az is igaz. Én is azon beszélgetek, ha van valakivel beszélgetnivalóm.

Általában nincs.

A múltkor is: szerettem volna üzenni.

Sophie-nak akartam volna üzenni, valahogy hírt akartam volna adni magamról, azt szerettem volna, hogy tudja, élek, és minden rendben van velem.

Ő, persze, előre megmondott mindent.

Csak a háborút nem mondta meg. Mindig azt hitte, hogy ott, abban a tóparti városban biztonságban vagyunk.

De azt kétségtelenül megmondta előre, hogy én örökké menekülni fogok. Futni valami elől.

Egészen pontosan azt mondta, hogy van bennem valami folytonos *hontalanság*.

Ezt már a föld alatti városban mondta. Akkor mondta, azon a napon, amikor először megmondtam neki, hogy el fogok menni.

Lehet, hogy csak azért mondta, mert haragudott, hogy ott akarom hagyni. Lehet, hogy csak szomorúságból mondta azt, amit mondott.

Azt mondtam neki, hogy elmegyek, mert elegendem van abból, hogy a föld alatt kell élnem, mint a vakondnak.

Persze, ha háború van, menekülni kell, mondta Sophie, kicsit gúnyosan. Ezzel csak azt akarta érzékelteni, hogy teljesen értelmetlennek tartja a bennem meglévő meneküléskényszeret.

Az, hogy van bennem egyfajta *hontalanság*, meneküléskényszer, az egyáltalában nem csoda, ezt még Sophie is elismerte. És azt is állította, ott, a föld alatti városban, hogy már a tóparti városban felismerte bennem ezt a meneküléskényszeret, csak éppen akkor még abban reménykedett, hogy lehet mindezt majd gyógyítani valamiképpen.

Persze, a robbanások, meg az idegen repülőgépek megjelenése nem segített semmit.

Mármint a bennem meglévő meneküléskényszeren.

Sophie-val, ott, a földalatti városban többször is beszélgettünk erről. Mármint arról, hogy én mindig menekülni fogok.

- Értsd meg végre, ez valami betegség nálad. Pszichés kényszer. Ezt lehet kezelni, és érdemes is kezelni. Egyfajta pánikbetegség ez az egész, semmi több. Az, hogy mindig futsz valahova. Ezt nevezem én pánikbetegségnek - mondogatta többször is Sophie, miközben sétálgattunk a föld alatti város termeiben.

Nem is termek voltak azok, hanem hatalmas terek, még park is volt, mesterséges fényben nevelt fákkal, és tó is volt, és a tóban halak voltak, meg kacsák.

És a földalatti város tetejéről olyan fény jött, mintha napsütés lenne.

Mennyire gyűlöltem azt az egészet! Hamisnak és hazugnak gondoltam mindent.

Akkor, ezeknek a sétáknak az egyikén mondta Sophie:

- A pánikbetegség abban jelentkezik nálad, hogy örökké futni akarsz. El akarsz bújni. Ezt az elrejtőzési vágyat, ezt a menekülési ösztönt kellene valahogy kordában tartani. Ha nem kezelteted magad, akkor, attól félek, mindig problémáid lesznek.

Tizenöt éves voltam akkor. Ennek a beszélgetésnek az idején.

Aznap mondtam meg először Sophie-nak, hogy elmegyek a föld alatti városból. Hogy kimegyek a hegy gyomrából, mert látni akarom a napfényt, és végre látni akarom a tengert is.

Emlékszem, miután megmondtam, hogy elmegyek, utána jó volt. Bármit is magyarázott nekem akkor Sophie.

Álltam a föld alatti városban a mi számunkra biztosított garzonlakás fürdőszobájában a zuhany alatt, és élveztem, hogy zuhog a testemre a víz.

A hajamból apró fekete földszemeket mosott ki a víz meg a sampon.

A lábujjaimon meg a lábfejemen sárfoltok keletkeztek. Kicsi kis sárpiszkok.

És ez is jó volt. Látni a sárpiszkokat.

LEGJOBB LENNE NEM CSINÁLNI SEMMIT, gondolom magamban, most, ezekben a pillanatokban, itt, a parton, a hegyoldalon, a cserjék közötti odúmban.

Hogyha ez meneküléskényszer, akkor, rendben van, elismerem, Sophie-nak van igaza.

Akkor ez valami olyasmi, mint amit az öregember is ír a feljegyzéseiben, hogy *megyek bele a világba, vagyis örökké csak azt keresem, hogy befogad-e a világ.*

Ez, persze, az én esetemben nem is igaz. Nem azt keresem, hogy „befogad-e a világ”.

Ez butaság. Nem is értem, mire is gondolt az öregember.

Egyszerűen csak menekülök.

Merthogy háború van.

Meg aztán lehet, hogy mégis keresek valamit. De az a valami nem az, hogy „befogad-e a világ”. Hanem egy egészen más dolog.

Nem valami képzelgés tehát. Hanem egy nagyon is konkrét ügy.

Csak ezt a konkrét dolgot még magamnak is csak nehezen vallom be. Egyelőre.

Szóval, van bennem egy olyan érzés, hogy addig úgysem nyugszom meg, amíg valahogy az apám nyomára nem bukkanok.

Erről van tehát szó.

A napokban egyébként levelet írtam Sophie-nak, hosszú levelet írtam neki, amiben azt próbáltam megfogalmazni, miért is nincsen igaza.

Valami olyasmit írtam, hogy nem egyszerűen meneküléskényszer és pánikbetegség az én problémám, hanem egyfajta nyugtalanság. Mindig azt érzem, hogy valakinek szüksége van rám, és nekem is szükségem van rá. És hogy ez a valaki az én ismeretlen apám.

És, hogy akkor szűnik meg ez a furcsa, állandósult szorongás, ha valahogy az apám nyomára bukkanok.

Menekülésem folytatódik, írtam Sophie-nak, úgy, ahogy az öregember is írta a feljegyzéseiben, és még azt is írtam, hogy tudom, hogy ez a számára azt is jelenti, hogy tele vagyok bizonytalansággal, rettegéssel, és azt is tudom, hogy ő tényleg azt gondolja, hogy ez a rettegés nem a háborúból fakad, hanem a háború előtti életemből, és, hogy ez szerinte pánikbetegség.

Tény, hogy most minden másképpen van. Innen már nem menekülhetek tovább.

A várost nem hagyhatom el, fegyveresek őriznek minden olyan útvonalat, ami kifelé vezet innen. *Ezt az öregember is leírta a feljegyzéseiben.* Azt mondják, hogy csak ezzel a teljes határárral tudják garantálni a személyes biztonságunkat.

Így aztán üzenetet sem kaphatok, és nem is küldhetek.

Posta sincs, az internet természetesen nem működik, telefon, rádió, ilyesmi: reménytelen.

Mindent ellenőriznek.

Az a levél is, amit Sophie-nak írtam, az is csak itt maradt, velem. Majd egyszer elküldöm, ha minden jó lesz.

Majd akkor postára adom. Amikor valóban minden jó lesz.

Végül pedig minek is panaszkodnék? Máshol a legegyszerűbb életfeltételek sincsenek meg. Itt egészen jól vagyunk.

És a háború: tulajdonképpen elkerült minket. Szinte alig érzékelünk a háborúból valamit is.

Itt nem kell félnünk a barbároktól. Ezt a területet soha nem foglalják el.
Legalábbis, mindenki ezt mondja.
A város, ahol jelenleg élek, befogadott. És el sem enged már soha, írja az öregember. Ez igaz.
Ez az én esetemre is igaz.

